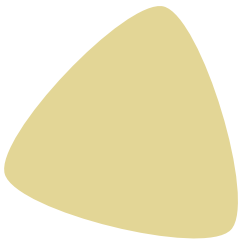


El Bon Pastor

Revista per a preveres

Núm. **66**
Juny de 2015
Any VI





Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa **2100-0272-33-0101212882**.

Moltes gràcies

| | |
|--|-----------|
| Pòrtic | 4 |
| ARMAND PUIG I TÀRRECH | |
| Un sol cor i una sola ànima | 7 |
| Redescobrir el valor del treball ANTONI PUJALS | |
| Presentes com el llevat | 9 |
| <i>El va acollir a casa seva</i> JOAN FONT GUMFAUS | |
| Anunciar la Paraula | 11 |
| Una vida donada a la pietat (1Tm) ENRIC TUBERT PAGÈS | |
| Deixebles de l’Evangeli | 13 |
| Sant Bonaventura VICENÇ RIBAS CANALS | |
| Al servei de l’altar | 15 |
| Petita Crònica d’una Gran Commemoració JOAN BABURÉS NOGUER | |
| Rentar els peus | 17 |
| Estimeu-vos ENRIC TERMES | |
| Un bisbe ens parla | 18 |
| L’Esperit Sant, la imaginació de Déu ROMÀ CASANOVA | |
| Hem vist, hem llegit | 19 |
| Mercè SANZ, <i>Una nena catalana als camps nazis</i> , Barcelona: Claret 2015. XAVIER MORLANS | |

Hem arribat a final de curs. I ben cert que tots tenim ganes d'acabar les feines ordinàries. Potser encara en vindran algunes d'extraordinàries, a final de juny i pel juliol, atès que serà temps de colònies, sortides, resums de l'any, cursos d'estiu. El temps passa, i sovint de manera ràpida. El ritme del món s'ha accelerat els darrers anys. Potser hi contribueix el fet que les noves tecnologies telemàtiques (Internet, mòbils i tauletes, fonamentalment) han convertit la vida en una successió, a voltes frenètica, d'inputs, vinguts d'arreu. Ens costa controlar l'anomenat «temps real» els esdeveniments, que s'acumulen i entren, gairebé sense demanar permís, a la nostra vida. Com bé va dir el jesuïta Antonio Spadaro, director de la revista «Civiltà Cattolica», en el Congrés d'ara fa un any dedicat a les grans ciutats, s'esborra la diferència entre virtual i real, almenys en les noves generacions, com si la pantalla homogeneïtzés la realitat i tot «succeís» de la mateixa manera.

A la segona lectura de la solemnitat de Pentecosta (Gàlates 5,16-25), l'apòstol trenava una llista de fruits de l'Esperit, que val la pena recordar: «amor, goig, pau, paciència, benvolença, bondat, fidelitat, dolcesa i domini d'un mateix». Són nou fruits que fàcilment es poden agrupar de tres en tres. Els tres primers són fonaments de la vida cristiana i, per tant, sacerdotal. L'amor, la joia i la pau són la base de la vida del deixeble i alhora els grans dons de Jesús ressuscitat. Aquests dons queden com anticipats en els discursos joànics de l'últim sopar. Allí veiem com el manament nou de l'amor («que us estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat», Joan 13,34) es desplega en la joia («us he dit tot això perquè la meva joia sigui també la vostra», Joan 15,11) i en la pau («us deixo la pau, us dono la meva pau», Joan 14,27). I també es veu que Jesús és la mesura de l'Església i de cada deixeble, aquell que dóna el veritable sentit de l'amor, de la joia i de la pau.

Els altres sis fruits de l'Esperit es refereixen, d'una banda, als sentiments interiors de bondat pacient que creix en aquells que s'han fets seus l'amor, la joia i la pau. L'home que ha conegut la pau que ve del Senyor, mantindrà dins d'ell sentiments de bondat, de paciència no fictícia, de benvolença i no de judici. Val a dir que al pastor molt sovint se'l mira en termes de «persona de bé». Se li valoren particularment la paciència i la mansuetud. Quan diuen d'ell que «mai no s'enfada» o que «ho tira tot cap a la bona part», es refereixen exactament als seus sentiments interiors, els quals, òbviament, tenen una traducció en la seva manera de ser i de fer. El prevere que està construït sobre l'amor, el goig i la pau, que vénen de Jesús, tindrà uns sentiments interiors que es manifestaran abundantment.

D'altra banda, l'apòstol parla de «fidelitat, dolcesa i domini d'un mateix». Ens movem en el terreny de l'articulació concreta de les decisions que s'arrelen en el propi cor. Que el preve-

re sigui l'home de la dolcesa i no de la duresa, exclou la rigidesa d'actituds, tant de cara a un mateix com de cara als altres. Una cosa semblant es pot dir de la fidelitat, que és el segell de tota vocació: la fidelitat és filla directa de l'amor, ja que l'amor només es pot declinar amb la fidelitat com a expressió concreta. I és en virtut de la fidelitat a la crida rebuda que cal entendre allò que Pau anomena «domini d'un mateix». Naturalment, no estem parlant d'un *selfcontrol*, d'un saber-se dominar exteriorment encara que, per dintre, bullin l'enfuriment i el menyspreu. Parlem de la capacitat de traduir la fidelitat i de no deixar via lliure als desig i a les fixacions, que es converteixen en submissions i esclavatges.

En aquest sentit, voldria aplicar el «domini d'un mateix», que és conseqüència de viure un amor fidel dins el cor, a la manera de comportar-se davant el potent instrumental tecnològic que tenim a disposició i del qual hem de poder ser amos i no esclaus. Poso un cas concret. Ens trobem en un acte públic i sona l'avís que hem rebut un missatge de *WhatsApp*, per exemple. Ràpidament ens inquietem i fàcilment podem trobar justificacions per a obrir immediatament el missatge i, eventualment, contestar-lo. Fins i tot podem pensar que actuar així és propi de pastors «responsables» que estan atents a una urgència insalvable... o bé raonar sincerament i dir-nos que estem enganxats al mòbil i que qualsevol excusa és bona per a isolar-nos de l'acte on ens trobem i donar prioritat a la «nostra preocupació». Si caiem a la trampa d'obrir el mòbil, és possible que la cosa no s'acabi aquí i que no el deixem fins passada una certa estona. Un segon exemple. Assistim a una sessió més aviat complexa, que demana atenció i esforç. La temptació està servida. Comencem a neguitejar-nos, ens convencem que estem molt cansats, que allò és un avorriment, que hi ha una manera més interessant d'aprofitar el temps i, com aquell que no fa res, ens isolem i recentrem la nostra atenció en el *smartphone*. Un tercer exemple. Un dia entre setmana al matí, amb poca feina pastoral, engeguem l'ordinador i comencem a navegar, sense nord ni sud. Les hores passen, el temps s'escola, el cap queda ple d'informacions que oblidarem ràpidament o bé de sensacions de les quals podríem prescindir.

El «domini d'un mateix» de què parla Pau pot aplicar-se perfectament a situacions com ara aquestes. La pregunta és si som amos de l'instrumental tecnològic que tenim a l'abast i si sabem isolar-nos del mòbil i del poder d'atracció que posseeix fins al punt de guanyar la batalla de l'atenció i de les prioritats. Recordo que ara fa uns quants anys, es parlava d'addicció a la televisió. Hi havia persones que es passaven hores i hores mirant pel·lícules, alienants o bé innòcues, però que acabaven arrossegant la persona i la feien esclava de la pantalla. Doncs bé, ens hem convertit en consumidors telemàtics i és difícil practicar el domini d'un mateix en aquest camp: l'instrumental tecnològic és sempre a l'abast i no és fàcil sortir victoriosos del repte antropològic i espiritual que planteja.

Amics, és important dir-se la veritat sobre aquest punt. El domini d'un mateix resulta essencial en una època on tantes vegades quedem com superats per la quantitat de sol·licitacions telemàtiques, rebudes o buscades. Si un dels fruits de l'Esperit és el domini d'un mateix, siguem espirituals, no caiguem en els comportaments terrenals («segons la

carn») en un camp tan llaminer i alhora abassegador com és la tecnologia de la comunicació i de la informació. No caiguem en cap mena d'esclavatge. Hem rebut l'Esperit que ens fa lliures i que es manifesta en el domini de nosaltres mateixos, també en tot el que és telemàtic. Un ganivet és un instrument utilíssim però pot fer-se servir malament. La pantalla és necessària, però no es pot convertir en un ídol que ens robés la llibertat, anul·lés la nostra humanitat i ens deixés tocats espiritualment.

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Degà de la Facultat de Teologia de Catalunya

Redescobrir el valor del treball

El rebuig de la corrupció és segurament un dels corrents d'opinió que en aquest moment genera més consens a la nostra societat. Tothom està d'acord que és una greu xacra social massa estesa i que comporta moltes injustícies. El bombardeig de notícies fa palès que no n'hi ha prou amb una acció judicial o legislativa, sinó que cal sobretot una revaloració de l'ètica, a nivell personal i pel que fa a la seva consideració social.

Un senyal d'això és que es perceben unes grans ànsies de canvi, difoses entre amplis estrats de la nostra societat. Existeix, al meu parer, una enyorança de quelcom autèntic. Em va cridar l'atenció llegir fa uns dies que, segons una enquesta, per als joves el principal problema de la vida pública és precisament aquest: la corrupció. En aquest context s'entén molt bé la bona acollida que van rebre les paraules del Sant Pare al Parlament Europeu el novembre passat, quan el Papa va demanar als polítics europeus que possessin al centre la persona humana, i no l'economia.

Són signes de reacció. Ara bé, tot i ser positius, potser no són suficients per provocar el canvi que anhelen. Hi ha qui alerta que es parla molt de valors i no tant dels comportaments, i que per això és important tornar a parlar, en clau cristiana, de virtuts, que són hàbits que faciliten actuar bé. A més, si es vol que aquestes virtuts siguin sòlides i perdurin en el temps s'han de fonamentar en motius veritables, en béns que ho siguin de veritat. Ho deia el Papa Francesc al mateix discurs a Estrasburg, quan es referia amb força a defensar la dignitat de la persona i la seva essencial obertura a la transcendència: a Déu i als altres.

Urgeix proposar amb més decisió quin és el concepte cristià del treball, és a dir, el concepte digne de l'home des de la llum de la fe, que no és mai l'enriquiment, ni l'afirmació personal o l'adquisició de poder. Joan Pau II, en la seva encíclica *Laborem exercens*, va oferir una clau d'aquest concepte en distingir entre el treball *en sentit objectiu* i el treball *en sentit subjectiu*, i afegir que és el segon el que li dóna la seva principal dignitat. És l'amor que mou el cor en fer-lo, l'esperit de servei, la qualitat amb que es procura fer la feina, la generositat, etc., allò que importa, i no el reconeixement social que pugui tenir una tasca concreta: si fer de mestre d'escola, d'infermera o de president del govern.

També Benet XVI va fer una aportació remarcable a aquest concepte en l'encíclica *Caritas in veritate*, quan reivindica que el treball humà té, per dir-ho així, un genuí sentit altruista, gratuït. Naturalment, amb la pròpia feina ens hem de mantenir i treure endavant la família, però treballar és servir, servir els altres en les seves necessitats, i en això troba la seva genuïna realització.

Insistir en aquestes idees pot ser l'antídoto contra la cobdícia i també, encara que no se'n parli tant, contra l'enveja. Una correcta antropologia del treball, practicada com una escola de virtuts, pot ser la palanca del canvi que molts desitgem. Si els abusos actuals els aprofitem per parlar del treball honest, podrien ser un principi de solució.

Sempre m'ha impressionat la síntesi que sobre aquest punt fa sant Josepmaria, quan escriu: «És hora que els cristians diguem ben alt que el treball és un do de Déu, i que no té cap sentit dividir els homes en diverses categories segons els tipus de treball, considerant unes tasques més nobles que altres. El treball, tot treball, és testimoni de la dignitat de l'home, del seu domini sobre la creació. És ocasió de desenvolupament de la pròpia personalitat. És vincle d'unió amb els altres éssers, font de recursos per sostenir la pròpia família; mitjà de contribuir a la millora de la societat, en la qual es viu, i al progrés de tota la Humanitat».

És aquest un missatge més actual que mai i que va dirigit a tots els homes, perquè, molt especialment en el nostre món modern, la feina, el treball, és condició de vida per a tothom.

Els cristians, però, tenim una particular responsabilitat de fer-ho palès començant per el propi exemple, perquè -seguia sant Josepmaria- «per a un cristià, aquestes perspectives s'allarguen i s'amplien. Perquè el treball apareix com a participació en l'obra creadora de Déu, que, en crear l'home, el va beneir dient-li: *Procreeu i multipliqueu-vos, ompliu la terra i domineu-la, i sotmeteu els peixos del mar, i els ocells del cel, i en tot animal que es mou sobre la terra*. Perquè, a més, en haver estat assumit per Crist, el treball se'ns presenta com a realitat redimida i redemptora: no només és l'àmbit en què l'home viu, sinó mitjà i camí de santetat, realitat santificable i santificadora».

Urgeix dur a terme una catequesi sobre el sentit humà i cristià del treball. És especialment urgent fer-ho a la gent jove, les noves generacions, que són el futur. Al cantó de la preparació professional, de la millora de les competències, han de posar-hi el conreu de l'ànima, la capacitat de compromís, la disponibilitat per servir amb sacrifici personal. Una ajuda extraordinària serà procurar la proximitat als malalts, l'ajuda a les persones dependents de tota mena, i als indigents, dins la pròpia família i fora.

L'intel·lectual francès François Mauriac deia que l'home teixeix el seu destí igual que l'aranya fa la seva teranyina. Nosaltres podem aplicar aquesta frase al conjunt de la societat, que crea el seu futur, en bona part, a través de la feina dels ciutadans que en formen part. Cal engrescar les noves generacions en el gran repte de donar una nova ànima al món del treball i a l'economia.

ANTONI PUJALS

Vicari de l'Opus Dei per a Catalunya

El va acollir a casa seva

«Era foraster, i em va acollir» (Mt 25,35).

«El pare el va acollir i va fer una gran festa» (Lc 15, 20-24).

«Ell, Zaqueu, baixà de pressa i el va acollir a casa seva» (Lc 19, 6).

«Tothom coneixerà que sou deixebles meus
per l'amor que us teniu uns als altres» (Jn 13,35).

«Mestre, on us allotgeu, van preguntar els deixebles de Joan que seguien Jesús.

Ell els diu: Veniu i ho veureu, i es quedaren amb ell aquell dia.

Eren les quatre de la tarda» (Jn 1,35-49).

D D'un temps ençà accedir a un l'habitatge s'ha convertit en un repte per a una majoria de la població. Les característiques de les persones afectades per la problemàtica de l'habitatge són diverses i variades; en conseqüència les solucions que requereixen també haurien de ser diferents. Amb tot, sobre totes elles gravita un mateix interrogant, amb independència de les seves circumstàncies personals. Aquest interrogant és si tothom gaudeix del dret a l'habitatge. ¿Podem respondre a aquest interrogant?

Era el cor de l'hivern, en uns dies d'un fred intens, quan arribava el capvespre. Truquen a la porta del despatx parroquial: No sé on dormir aquesta nit —em diu la veu d'un home amb rostre congelat i tot ell tremolant de fred. Jo tenia on dormir, però ell no: què podia fer? Ja tenia dues persones dormint a les sales de catequesi, resolent situacions semblants. Allí, a les sales de catequesi, s'hi van passar uns dies, gairebé més d'un mes. Tenien dutxa, matalàs, flassades... fins que vam trobar la solució de llogar un pis, i Déu dirà.

Mentre escric això, ja torno a tenir més persones a les sales de catequesi!

L'últim passatge bíblic de l'encapçalament, més d'una vegada em fa pensar en aquesta primera experiència dels deixebles. ¿Què van sentir i van viure amb Jesús aquell dia, del qual fins en recorden l'hora? Devia ser quelcom extraordinari, quelcom que mai no havien sentit ni experimentat. Allò els va captivar.

Crec que des de les nostres comunitats cristianes hauríem de fer quelcom semblant. Si som acollidors també trobarem alguna solució per acollir a més d'una família que arriba sense res i ha de passar la nit al ras, sens poder-se rentar i guardar els seus afers, sota teulada.

Les dependències de l'església han d'estar al servei de la comunitat, però ens trobarem en situacions compromeses i a vegades incompatibles amb els serveis que la parròquia està

oferint. Entrar en contacte amb els serveis socials dels ajuntaments és el primer que ens cal fer, i veurem que hi ha uns “plans excel·lents” per a l’habitatge, i també veurem que, segons a on, no donen abast davant les necessitats actuals. Ens caldrà ser agosarats i insistir, ens caldrà “burxar” i despertar els qui des de taules de despatx a vegades no acaben de resoldre situacions “urgents” i acaben venint a l’Església.

La comunitat cristiana, no només ha de preparar i fer unes bones i extraordinàries celebracions, pregar pels pobres i els sense sostre, demanar ajuts per arreglar teulades i façanes, li cal també posar-se dempeus i cercar i trobar solucions immediates. Qualsevol projecte, i de ben segur que n’hi ha molts que estan en marxa, estaran en la línia d’oferir un lloc que faci possible l’acollida sota teulada a més d’una i més de dues famílies. El seguiment no és mai fàcil i cal persones que hi col·laborin, però Déu toca el cor i sorgeixen aquestes persones i sorgeixen idees i ofertes que possibiliten un aixopluc digne. És un dret de la persona, però en les circumstàncies que vivim aquest dret està fet trossos. El pitjor és que en les nostres poblacions hi ha cases buides, cases amb okupes, cases que podrien molt bé ser rehabilitades per famílies que a poc a poc ho arreglarien i viurien en llocs dignes. Aquest camí, ara l’estem estudiant, i amb alguna associació que lluita a favor de l’habitatge aconseguirem fer passos que afavoreixin famílies que viuen o malviuen sense sostre o estan d’okupes.

En molts casos és indignant la no solució que et donen des de l’ajuntament. No sabem què fer!, et contesten, quan els demanes ajut per a gent sense sostre. En els programes electorals per als municipis, els partits s’afanyen a dir a la població el que tenen projectat per a l’habitatge; he participat en aquests debats, però acaben dient que el problema és complex i no saben com resoldre’l. Estem ben arreglats!, exclamo indignat. Amb el munt de cases buides que hi ha a al ciutat!

Tot plegat és trobar un lloc d’acollida, però que no sigui de pas, sinó un lloc per viure-hi. Tots tenim molt desenvolupat el sentit de l’acolliment, ens ve de l’esperit de l’evangeli, però també diem: Cadascú a casa seva i Déu en la de tots. Hi ha cases que no són un lloc digne per viure-hi una criatura imatge de Déu. Però amb una mica d’esforç s’aconsegueix.

JOAN FONT GUMFAUS, C.M.F.

Rector de la parròquia de la Mare de Déu del Lledó de Valls

Una vida donada a la pietat (1Tm)

Les cartes pastorals, escrites en nom de Pau, no van dirigides a les comunitats sinó als seus líders, que s'identifiquen sobretot amb el paterfamilias, amb la finalitat d'evitar els excessos i vetllar per la sana doctrina. Se situen en un context eclesial i social bastant diferent al de Pau.

La primera carta a Timoteu mostra com la comunitat de creients s'organitza i procura els mitjans per consolidar-se i estructurar-se. De fet estem davant d'un petit tractat d'organització eclesiàstica, el germen del que s'anirà desenvolupant al llarg dels temps en matèria d'organització comunitària.

Ens trobem amb uns escrits on hi ha molta teologia paulina desenvolupada i evolucionada on sobresurten tres conceptes totalment nous: la recta doctrina, la pietat, i Pau com a model de vida cristiana.

A la primera carta a Timoteu ens trobem davant d'una dura polèmica d'un grup de cristians d'origen jueu pròxims a un gnosticisme judaïtzant que accentuen l'ascesi, unes doctrines interessades i un activisme proselitista. L'autor de 1 Tm desenvoluparà una ofensiva a partir de tres recursos: la tradició, la pietat, i la virtut de la religió.

Pel que fa al concepte de pietat (eusebeia), que apareix per primer cop a 1Tm 2,2, és clau en el vocabulari de les cartes pastorals i s'identifica amb la conducta cristiana que s'inspira en la recta doctrina i el coneixement de la veritat (cf. Tt.1,1). En la cultura hel·lenística la pietat era sinònim d'observança d'uns ritus a les divinitats. A les cartes pastorals la situen en el conjunt de la vida quotidiana, en el marc familiar i la vida cívica.

Tota la doctrina es resumeix en aquest misteri: "Sense cap mena de dubte, és gran el misteri de la pietat que es refereix a Jesucrist: Ell, manifestat en el cos, acreditat per l'Esperit; aparegut als àngels, proclamat entre els pobles; cregut en el món, endut a la glòria" (1 Tm.3,16).

L'exhortació feta a Timoteu esdevé un projecte de vida per a tota la comunitat: "Exercita't en la pietat" (1 Tm 4,7), i va acompanyada d'una llista de virtuts: bé, pietat, fe, amor, paciència, dolcesa... "Lliura el noble combat de la fe", se li demana a Timoteu (1,6).

Efectivament la veritable pietat s'arrela en una vida de fe autèntica, alliberada de les falses doctrines, i que és precís guardar en una consciència pura.

A 1Tm 6 després de les conegudes llistes de vicis de l'època, el text conclou que la gent es pensa que la "pietat és un negoci". Segons ell s'ha pervertit el més important de l'experiència comunitària i del mateix Jesús quan es barreja amb els negocis i els diners.

Per això diu amb una certa ironia que “la pietat és un gran negoci, si un s’accontenta amb el que té!”(6,6). Sembla ser que l’afany de riqueses perverteix aquests cristians “perquè l’amor al diner és l’arrel de tots els mals” (6,10). En canvi el perfil de l’home de Déu (6,11) que vol per a Timoteu i per a tot creient és: “cerca el bé, la pietat, la fe, l’amor, la paciència, la dolcesa” (11b). Una sèrie de valors on l’eix central és la pietat.

Aquest és el camí per guardar el manament de l’amor que tot creient ha de conservar “irrepreensible i sense taca, fins que es manifestarà nostre Senyor Jesucrist”(14b).

Si bé desconcerta l’actitud d’hostilitat cap a les dones i l’assimilació dels valors de la casa patriarcal que es dona en aquesta carta, ben diferent de la posició del primer Pau, la crítica a la falsa pietat, encobridora d’actituds poc evangèliques respecte al diner, no deixa de ser una posició alternativa i agosarada contra els membres d’un estatus superior, que influïts segurament pel concepte romà de pietat, l’entenien com a seguir escrupolosament uns ritus per obtenir el favors dels déus i la lloança de les autoritats religioses i dels seus conciutadans.

La delicada inserció o inculturació a les estructures de l’Imperi porta a viure la vida comunitària des de la protecció a les hostilitats externes i a les divisions internes. El Pau de la carta a Timoteu vetlla per donar unes orientacions molt clares per no perdre el prestigi (honor) i el respecte davant el perill d’esdevenir un grup marginal i sospitós. És el repte per no caure en la irrellevància ni en el sectarisme.

ENRIC TUBERT PAGÈS

*Prevere del bisbat de Girona
rector de Santa Maria del Mar i de Santa Eugènia de Palamós*

Sant Bonaventura

Sant Bonaventura, religiós franciscà de soca-rel, viu en ple segle XIII. Temps on es produeix una explosió de grans esdeveniments a Europa, llavors anomenada la Cristianitat. Es passa d'un món bàsicament rural a una societat on ressorgeix la ciutat, encara de dimensions reduïdes, en les quals es construeixen grans catedrals gòtiques.

Una burgesia ascendent i una menestralia dinàmica. Els monestirs que, al llarg de molts segles foren focus potents de vida cristiana, de cultura i d'impuls de moltes iniciatives en diversos camps en el món rural, ara donaran pas als ordes mendicants, fonamentalment franciscans, dominics, carmelites i d'altres, que a les ciutats, vivint en els seus convents, es dedicaran a la pregària, a l'estudi i l'ensenyament, a la predicació, al treball, i a atendre al poble cristià en diversos aspectes. De les escoles catedralícies i monàstiques es passarà a les universitats animades per l'Església i també pels reis que afavoriran l'ensenyament, la cultura, les arts i el comerç, i tot el que pugui ajudar a fer una societat més dinàmica. Sens dubte que en el camp del pensament teològic i filosòfic, la producció és enorme i de gran alçada. Universitats com Paris, Oxford, Cambridge i d'altres comencen a tenir un considerable prestigi.

Bonaventura viu aquests temps apassionants i n'és un actor destacat en el camp de la vida cristiana i sobretot en el món del pensament. Pocs anys després de la mort de Sant Francesc ingressa a l'orde franciscana on després d'uns anys d'estudi i ensenyament arribarà a ser el 1257 ministre general. Tota l'obra de Bonaventura consisteix en desenrotllar, aprofundir i explicar les intuïcions i la vida de Sant Francesc d'Assis, del qui escriurà dues biografies per als seus frares. El seu pensament teològic és profundament místic; prové de la seva vida de comunió amb el Déu-Trinitat, el Cristocentrisme i la primacia de la Caritat. Abans de ser contemplació dels misteris, la teologia és amor. L'Exemplarisme, teoria que defensa la idea de que totes les coses han estat creades per Déu d'acord amb els models que Déu té en la seva ment i que per això quan Déu dona la existència als éssers els hi dona perfecció, bondat i bellesa i per tant totes les criatures participen en diversos graus de les perfeccions que Déu posseeix infinitament és l'espina dorsal de la seva producció intel·lectual en tots els camps.

Certament, el doctor seràfic no fou pas l'iniciador d'aquesta teoria. El seu origen es troba en Plató i el neoplatonisme. Després serà represa per molts Pares de l'Església, entre ells especialment Agustí. També les escoles monàstiques, el Pseudo-Dionís, Anselm de Canterbury i el seu estimat mestre Alexandre d'Hales utilitzaran aquestes tesis. Però el mèrit de Bonaventura és l'aprofundiment, extensió i construcció, com una gran catedral gòtica, del pensament d'aquest sistema. Entre els seus escrits -més de 54 llibres- destaquen: els comentaris

bíblics, especialment els comentaris als evangelis de Sant Lluç i Sant Joan; en la teologia, els comentaris als quatre llibres de les Sentències de Pere Lombard, obres sobre la Trinitat, sobre Jesucrist, sobre la Mare de Déu, obres d'ascètica i mística, homilies, cartes... Destaca *Itinerarium mentis in Deum* on el seu esperit s'enlaira vers Déu i ens convida a seguir-lo per aquest camí de recerca i d'elevació envers el Déu U i Tri. També les *Collationes in Hexaemeron* conferències dictades a París, en el temps pasqual de 1273. Allí analitza i denuncia els problemes que implica l'averroisme llatí, que estava molt de moda a la facultat d'Arts de París i que amenaçava buidar de contingut la teologia cristiana. També escriví molt defensant la pobresa evangèlica seguint les petjades de Francesc d'Assís no només amb els seus llibres sinó també amb el seu estil de vida evangèlic. Molts estudiants quedaven impressionats i commoguts amb les conferències i homilies de Bonaventura. També destacà pel seu amor tendre a Maria, promovent dins de l'orde la celebració de les festes de la Mare de Déu. Sant Bonaventura és un dels grans homes del S. XIII. Sempre actuà amb misericòrdia i tendresa, i apassionat per fer el bé. El seu estil de viure la fe ens convida a fer de l'Evangelí la llum i la sal del nostre actuar.

VICENÇ RIBAS CANALS

*Prevere de l'arquebisbat de Tarragona
Rector de la parròquia de Santes Creus*

Petita Crònica d'una Gran Commemoració

E *L'acte Acadèmic celebrat al Pontifici Institut de Litúrgia (PIL) de Roma en el Centenari del I Congrés Litúrgic de Montserrat.*

En el clos de l'Ateneu Anselmià de Roma, seu del PIL, i en el marc del *X Congresso Internazionale de Liturgia* celebrat del 6 al 8 de maig passats, va tenir lloc l'Acte Acadèmic commemoratiu del Centenari del I Congrés Litúrgic de Montserrat.

Va ser un acte sobri, però molt significatiu. La sessió acadèmica fou presidida pel Sr. Cardenal Arquebisbe de Barcelona, Lluís Martínez Sistach, acompanyat de l'Arquebisbe Joan Enric Vives, bisbe d'Urgell i president de la Comissió Interdiocesana de Litúrgia de la Tarracònese, i del P. Abat de Montserrat Josep M. Soler. També hi eren presents el Bisbe de Vic, Romà Casanova, i el Rector del Col·legi Grec de Roma, P. Manel Nin. Assistiren a l'acte la Vicepresidenta del Govern de la Generalitat, Sra. Joana Ortega, el Director General d'Afers Religiosos, Sr. Enric Vendrell i l'Embaixador d'Espanya davant la Santa Seu, Sr. Eduardo Gutiérrez Sáenz de Buruaga.

La sessió commemorativa s'inicià amb el parlament de qui moderava la sessió, el monjo montserratí, P. Jordi Agustí Piqué, que és actualment *Preside* del PIL. Tot seguit hi va haver les intervencions del Director de l'Institut de Litúrgia de Barcelona i del Degà de la Facultat de Teologia de Catalunya:

Mn. Jaume Gonzàlez Padrós, va presentar, en italià: "L'Eucologi: un opera di sintesi", on exposà la gran importància que va tenir el llibre de l'Eucologi de Mn. Lluís Carreras i la seva incidència en la participació de la Litúrgia promoguda pel I Congrés Litúrgic de Montserrat.

Mn. Armand Puig, també en llengua italiana, parlà sobre "Gli studi biblici in Catalogna (1915-2015)" presentant el gran treball d'estudi, edició i divulgació dels textos bíblics en català, que des de l'època medieval i fins als nostres dies hi ha hagut al nostre país, ressaltant la gran aportació de Montserrat en el camp Bíblic.

Tres comunicacions més breus, una de Sor Katia de Simone, a qui ja havíem tingut el goig de sentir en el darrer Congrés Litúrgic a Barcelona, titulada: "Il Congresso di Montserrat (1915-2015) e la partecipazione dei fedeli alla liturgia", una altra del Sr. Ricard Rovirosa, en anglès: "Pau Casals and Montserrat's Liturgy Congress 1915" i la darrera, en castellà, del Sr. Bartomeu Jané: "El Congreso Liturgico de Montserrat, una clara aportación al Movimiento Liturgico", van donar pas a la intervenció del P. Abat de Montserrat, Josep M. Soler, que, partint de la història recent, remarcà com molt aviat a Montserrat hi va haver sintonia amb el Moviment Litúrgic, que s'havia originat en altres grans monestirs europeus. Fruit d'aquesta sintonia, es va poder convocar a Montserrat el Congrés del 1915. L'esperit litúrgic

iniciat en el Primer Congrés, afirmà el P. Abat, s'ha anat mantenint fins avui, gràcies als altres Congressos celebrats (1965, 1990 i el darrer el 2015) i a la vivència profunda de la Litúrgia que se celebra en el Santuari-Monestir de Montserrat. Fent un repàs del IV Congrés, acabat de celebrar a Barcelona i Montserrat, va remarcar que cal una Litúrgia que cerqui de fomentar l'espiritualitat litúrgica profunda, basada en l'estudi bíblic i en la divulgació de la Paraula de Déu. I també una Música litúrgica amb melodies de qualitat i textos adequats, que afavoreixi la participació activa, conscient i fructuosa dels fidels en la Litúrgia. Entre els reptes principals a tenir en compte per a una renovació de la vida litúrgica, va assenyalar la necessitat de fomentar una espiritualitat litúrgica, la necessitat d'apropar els joves a la litúrgia a través d'una pedagogia adequada, i cultivar una mistagògia litúrgica junt amb l'*ars celebrandi* i el ministeri de l'homilia.

El Sr. Cardenal Arquebisbe de Barcelona clogué aquest solemne Acte Acadèmic, amb unes paraules d'agraïment per la tasca acomplerta i recomanant de seguir els passos dels qui han bregat en el camp de la Litúrgia a casa nostra. Després de recordar que l'arquitecte Antoni Gaudí va participar en el I Congrés Litúrgic de Montserrat, va desitjar que l'experiència litúrgica en la participació activa dels fidels –com ho va ser la celebració joiosa de la Dedicació de la Basílica de la Sagrada Família– ens faci escriure un himne de lloança i de glòria a Déu de tal manera que ja ara tinguem un tast de la Litúrgia celestial.

Unint-nos a la resta de congressistes i a la comunitat monàstica de sant Anselm vam adreçar-nos a la Basílica per cantar les Vespres, que foren presidides pel P. Abat de Montserrat. Així, aquell capvespre del 7 d'abril de 2015, acabà la commemoració romana del centenari del nostre I Congrés Litúrgic de Montserrat.

JOAN BABURÉS NOGUER

Prevere del bisbat de Girona

Delegat Diocesà de Litúrgia

Estimeu-vos

Mig seriosament mig en broma, una persona em deia un dia que tenia la intenció de fer una «guia» dels capellans de la seva diòcesi, a l'estil d'una d'aquelles guies que ajuden a identificar ocells o altres menes d'animals. Però, tot seguit, em confessava, amb un mig somriure als llavis, que hi descobria una gran dificultat: cada capellà és un «espècimen» únic i, com a molt, emparentat llunyanament amb cada un dels altres.

És ben cert que tot col·lectiu «professional» té les seves característiques, dèries i tensions pròpies que neixen de la naturalesa del seu origen i de la seva funció. També ens passa en el col·lectiu dels preveres, amb l'element afegit que cada un de nosaltres és ben diferent de cada un dels altres. Diferents per edat, formació, qualitats, gustos, temperament, mirades a la realitat social, política i eclesial, accents pastorals... I, a més, amb l'afegit que la nostra no és una «professió», sinó la resposta a una crida.

Cal reconèixer que en moltes i moltes ocasions les nostres relacions són veritablement de germanor i companyonia sacerdotal. Però també m'adono que en altres moments podem arribar a ser un col·lectiu molt poc segons el cor de Jesús, molt poc segons l'esperit evangèlic. Jo mateix també.

La duresa amb què a vegades ens qualifiquem i ens desqualifiquem davant tarannàs i accents pastorals, les classificacions i desclassificacions que ens atribuïm per la manera com celebrem la litúrgia o les diverses accions pastorals, la ideologització o desideologització enfront de determinades opcions pastorals, la valoració o desvaloració d'uns i altres segons edats, la culpabilització o desculpabilització dels qui ens han precedit en la tasca presbiteral i que amb honestedat intentaven o intenten respondre als reptes que la situació de cada moment ofereix a l'acció pastoral.

Dol experimentar que en converses físiques o virtuals prevalgui una duresa que no respon a la nostra naturalesa humana i, molt especialment, al nostre ser cristians, testimonis del Crist mort i ressuscitat enmig de les nostres comunitats.

Ja fa vint anys que el Concili Provincial Tarraconense feia una crida explícita a la «reconciliació generosa de grups i tendències.» (la proposta que més vots afirmatius rebé).

Potser la meva visió és equivocada, però crec que tots plegats hem de fer molt més que treballar per la «reconciliació generosa de grups i tendències», ja que a vegades copso que és molt més bàsica i profunda la necessitat d'un respecte humà bàsic i sobretot evangèlic: Estimeu-vos.

ENRIC TERMES

*Prevere de l'arquebisbat de Barcelona
Delegat Diocesà de Catequesi*

L'Esperit Sant, la imaginació de Déu

Ll'obra de la santificació dels homes s'atribueix a l'Esperit Sant. Certament que tota l'obra de Déu en la creació, la redempció i la santificació és obra de la Trinitat divina, però també és legítim que ens parem en la missió de l'Esperit Sant en la seva obra d'actualització, aquí i ara, de la redempció de Crist en la nostra Església i en el món i, en concret, en el cor de cada fill de Déu.

Obra de l'Esperit Sant és la unitat de la fe en la comunió de l'Església. L'Esperit fa possible en la diversitat que la fe sigui més intensament compresa i viscuda en la unitat de l'Església. Fent una mirada agraïda a la història de l'Església i àdhuc al nostre petit entorn de vida, veiem com n'és, de variada, aquesta obra de l'Esperit.

La meravella de l'exposició de la mateixa fe en temps, llocs i persones distints; la florida de vida cristiana en els diversos ordes i congregacions; la complementarietat de serveis i d'expressions en la caritat, la pregària, l'art.

En aquests moments de sortida missionera en la nostra Església ens cal demanar a l'Esperit Sant que faci sorgir enmig nostre tots els dons i carismes que necessitem per a complir l'encàrrec del Senyor de fer deixebles seus. En el moment dels grans reptes de l'Església el Senyor ha suscitat les persones que, amb la humilitat pròpia del que és obra de l'Esperit, han estat capaces de fer néixer les obres de Déu a favor dels homes.

En aquests moments de nova evangelització necessitem invocar molt l'Esperit Sant, agent primer i principal de tota evangelització, a fi que ell susciti els dons que necessitem per a ser els missioners que Déu vol. El qui es tanca amb el que sempre s'ha fet, o el qui solament sap enyorar temps passats, no podrà mai escoltar la novetat de l'Esperit Sant. Necessitem persones que vulguin escoltar humilment en el silenci de la pregària la veu del Senyor; persones que comprenguin que l'Esperit Sant fa possible la novetat de l'evangeli en la fidelitat a la Tradició que ens ve dels mateixos apòstols de Crist; persones que no tinguin cap por de perdre prerrogatives; persones que siguin capaces de meravellar-se de l'obra de Déu en els altres. Ens cal, doncs, avivar la nostra fe en l'acció de l'Esperit. En ell hi ha la novetat de l'amor.

Ell, aigua viva, el vent impetuós, el foc ardent, no vol fer res més que omplir el cor dels qui estan assedegats, portar els fills de Déu pels camins de la llibertat en l'anunci del Crist, encendre del zel de l'amor els qui són cridats a testimoniar la meravella de l'obra de Déu en el nostre món.

+ROMÀ CASANOVA

Bisbe de Vic

HEM VIST, HEM LLEGIT

Mercè SANZ, *Una nena catalana als camps nazis*, Barcelona: Claret 2015.

En l'avinentsa d'acomplir-se enguany el setantè aniversari de l'alliberament d'Auschwitz (27 de gener 1945) i de la rendició del règim nazi (9 de maig 1945), editorial Claret ha tingut l'encert de publicar les memòries gelosament guardades durant anys d'algú que va ser testimoni directe d'aquelles atrocitats i molt proper a nosaltres, el de la senyora Mercè Sans, que va ser una nena catalana als camps de concentració i d'extermini nazis. Normalment solem associar els llibres de records i els testimonis d'aquells terribles fets, amb persones que en l'actualitat sobrepassen els 95 anys. Però, ¿i els que aleshores eren infants? Aquests estan encara en un moment de la vida ideal per a recordar i relatar la seva increïble i dolorosa experiència.

Aquest és el cas de la catalana Mercè Sanz que amb sis anyets i de la mà del seu germà Herminio, que li portava només un any i mig, va travessar la frontera francesa al gener del 1939 per a començar el seu personal calvari. El seu relat, setanta anys després, és ni més ni menys que això, els records d'unes vivències infantils recollits amb el màxim de fidelitat possible. No és un llibre d'història ni una tesi doctoral, és el relat en primera persona d'algú que ha viscut aquells fets i en dóna fe. La mateixa interessada ha tingut el detall de recollir alguns documents que certifiquen la veracitat del que diu. Segurament algú amb vocació d'historiador i amb més temps per a investigar es podria plantejar la realització d'una biografia contrastada de la Mercè Sanz. De moment això és el que tenim i no és poc si se sap valorar en la seva justa mesura.

El relat és ajustat i veraç, respira la subjectivitat pròpia d'una criatura. Precisament donar veu als nens que van ser víctimes i protagonistes a la seva manera d'aquell horror és una reivindicació constant de la seva autora. Els records d'un infant per força són desconexos i fragmentaris, però tenen tota la frescor i credibilitat que els confereix ser precisament la memòria d'un infant.

Sense avançar cap dels girs dramàtics del testimoni sí que es pot dir que conté tots els ingredients d'una petita gran epopeia humana. Hi ha material per a una molt bona novel·la o per a una gran producció cinematogràfica del tipus *Pa negre*. No hi falten el trencament familiar, la soledat i l'abandó, el vincle irrompible entre germans, l'abús a càrrec de suposats benefactors, l'anar d'ací d'allà sacsejats pels vents de l'odi i de la violència prepotent, el referons col·lectiu, social i polític d'aquells fets insidiosos, la bondat de la gent anònima i la increïble resistència de la protagonista. Hi sentim, en petit, el mateix batec que trobem en la lectura de grans referents literaris d'aquella època que ja han esdevingut clàssics, com ara *Incerta Gloria* de Joan Sales o *Vida i destí* de Vassili Grossman.



La realitat sovint supera la ficció, i per això en l'aventura humana de la Mercè també hi ha alguna cosa de *La vida és bella*, l'oscaritzada pel·lícula de Roberto Benigni sobre el món concentracionari nazi. Hi ha una presència benigne de personatges i veus amigues i esperançadores, i finalment el retorn a Catalunya i la represa d'una vida sana i plena de sentit en l'entrega a la seva professió d'infermera competent i creativa. La Mercè, deixant enrere tota aquella ignomínia, és una dona de rostre serè i rialler, que inspira pau i confiança.

En efecte, retornada a Catalunya, la protagonista es va casar, va tenir una filla i dos magnífics nets. Va realitzar una tasca immensa com a infermera a l'hospital de Sant Pau de Barcelona. Va ser la promotora de les campanyes de donació de sang desplegades per pobles i vil·les del país. Una vida plena i amb sentit. Aquella nena que tenia tants punts per a haver estat marcada la resta de la vida per aquell trauma tan cruel, ha estat una dona, esposa, mare i ciutadana activa i ha aportat tota l'experiència vital convertida en empenta i energia. És l'aspecte entre d'altres que ens agrada de subratllar, com l'esperit humà davant de les dificultats en comptes d'ensorrar-se creix.

S'hi veu també en el llibre la força de la fe cristiana que la Mercè va rebre del seu pare – mestre republicà – i que apareix en el seu relat de forma una mica providencial fins a qual·lar en un accés a l'Eucaristia per pròpia iniciativa de la nena de retorn dels camps a França. No hi ha agror ni ressentiment en el cor d'aquella nena esdevinguda dona madura. Cap ressentiment, només el desig convençut de mantenir la memòria d'aquells fets perquè mai més no es repeteixin, i molt especialment pel que fa al sofriment dels nens. La Mercè Sanz, la nostra nena catalana a Auschwitz, segueix portant al cor el sofriment de tantes nenes i nens del món, però no l'han deixat esclafada; a la seva mirada, hi duu llum i compassió, per això bé podem dir que és un testimoni per al nostre temps.

XAVIER MORLANS MOLINA

*Prevere de l'Arquebisbat de Barcelona,
professor de la Facultat de Teologia de Catalunya*



El Bon Pastor
Revista per a preveres
